

I aquest temple segueix fent realitat la visió de Gaudí que "hi vindrà gent de tot arreu", tan de ben a prop com de ben lluny.

JOSEP MARIA TURULL

Òbviament en l'actitud de Jesús són objectius inseparables: la fidelitat a la missió rebuda del Pare, la Salvació dels homes i la mort en Creu.

JOSÉ LUIS ARIN

És impressionant veure com per a moltes persones, les processons, es converteixen en una espècie de parèntesi en les seves vides

JOAN MIQUEL BRAVO

EL BON PASTOR

per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 165
MARÇ 2024

Any XV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Els inicis cristians: conversió i baptisme.....	5
JOAN TORRA	
Totalitarismes nous.....	7
XAVIER MORLANS	
L'asfíxia de l'infrafinançament.....	8
LLUÍS SERRA LLANÇANA	
El Bon Pastor arrisca la vida per les ovelles.....	9
JOSÉ-LUÍS ARIN	
Temps de processons! A la recerca d'una espiritualitat.....	13
JOAN MIQUEL BRAVO ALARCÓN	
La Sagrada Família, casa d'oració.....	17
JOSEP MARIA TURULL	
Déu és generós. I nosaltres?.....	18
+ SALVADOR CRISTAU COLL	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Editor: Norbert Miracle. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
president de l'AVEPRO (Santa Seu)

La figura del Papa és central en l'Església catòlica. I ho és no per raons simplement històriques, és a dir, per l'existència d'una institució bimil·lenària com és el papat. Ni ho és per raons sociològiques, pel fet que el Papa sigui cap d'un estat que s'anomena "Estat de la Ciutat del Vaticà" des dels Pactes de Laterà de 1929 –un estat que, des del 752 al 1870, va portar el nom d'"Estats Pontificis". Ni ho és tan sols per raons derivades del Dret Canònic, com a posseïdor d'una potestat ordinària sobre cada batejat. Les raons que fan del Sant Pare la figura que fonamenta la unitat de l'Església són d'ordre espiritual i teològic. Aquestes raons són les decisives, les que fan entendre tot allò que ens hi vincula, en primer lloc, la comunió de la qual ell és principi i portador, en segon lloc, l'adhesió de cor a la seva persona i al seu magisteri, en tercer lloc, l'anunci universal de l'Evangelí de Jesucrist.

Sant Ignasi d'Antioquia va encunyar, referida al bisbe de Roma, aquesta definició: "El qui presideix en la caritat" (vegeu la seva Carta als Romans, salutació). Benet XVI va afegir que aquesta presidència prové del fet que a Roma hi van vessat la sang els apòstols Pere i Pau. En efecte, l'Església de Roma és doblement apostòlica, ja que en ella conflueixen el testimoni martirial de Pere, el primer dels apòstols en la confessió de la fe (Mateu 16,16), i el de Pau, mestre dels pobles, "el més petit dels apòstols" (Primer carta als Corintis 15,9). D'altra banda, aquesta presidència s'identifica amb la missió del Papa de ser principi i portador de la unitat de l'Església, perquè és a Pere a qui Jesús va dir: "Pastura els meus anyells, pastura les meves ovelles" (Joan 21,15-17). Pasturar el ramat del Crist vol dir guiar-lo, ben cohesionat, cap a les verdes prades de l'amor i de la fe on pugui trobar l'aliment que necessita. El Papa presideix en la caritat perquè, a imitació del Senyor que va aplegar els Dotze, aplega els fills de Déu dispersos i els encamina cap al coneixement de Déu i cap a la misericòrdia envers els altres, sobretot els pobres.

En segon lloc, el Papa exerceix la seva missió amb un magisteri que passa pels gestos i per les paraules, que inclou la seva presència i es desplega en una doctrina "ensenyada amb autoritat". L'expressió de Mc 1,22.27, aplicada a Jesús, es pot estendre igualment al Papa. Per això, el magisteri no és una opinió de la qual es pot, o no, discrepar, sinó un ensenyament que cal acollir. La raó teològica per a aquest acolliment és l'acció de l'Esperit en aquell que ha estat triat per Déu per a guiar l'Església del Crist. En una societat que practica el criteri de l'individualisme extrem, a l'hora de prendre decisions o d'expressar parers, parlar d'adhesió sona a limitació de la llibertat. D'altra banda, com a

conseqüència de la revolució cultural del '68, l'autoritat ha quedat sovint posada en qüestió, i molts, ocupin l'una o l'altra posició en l'arc ideològic, no comparteixen el valor de l'adhesió al successor de Pere. L'adhesió al Papa queda subordinada als posicionaments propis, personals o col·lectius, fins al punt que, de vegades, es menystenen la persona i el magisteri d'aquell que l'Esperit ha posat al capdavant de l'Església. Aleshores, potser sense adonar-se'n, queda en entredit el dinamisme del mateix Esperit, que és l'ànima dels cos eclesial. L'adhesió de cor al Sant Pare és un element característic i innegociable de la identitat catòlica.

En tercer lloc, el Papa, com a successor de Pere i de Pau, ha rebut, amb els altres successors dels apòstols, una missió precisa: anar i predicar l'Evangelí "a tota la creació" (Marc 16,15). El Papa és el gran intèrpret de la bona nova, en tant que punta de llança de l'apostolicitat de l'Església, de la qual participen en primer lloc els bisbes però també els preveres, en la mesura que uns i altres han rebut la imposició de mans *ad sacerdotium*. Això els fa ser dispensadors dels sants misteris i servidors de la Paraula de la vida. Aquí es confonen l'enviament i el missatge, sense límits, arreu de la terra. Per això, la universalitat de l'Església reclama un exercici universal del ministeri petrí. Avui més que mai el Papa representa la consciència del món, l'home que, com va quedar demostrat el 27 de març de 2020, va sortir tot sol a la plaça quan els carrers eren buits i menjats per la foscor i la pandèmia, i va elevar una pregària posada sota el nom de la confiança en Déu.

Constatem que les fronteres queden esborrades, tant les polítiques com les religioses, tant les socials com les ètniques, quan l'Evangelí de Jesús, incorporat pel successor de Pere, s'adreça al món i el traspasa connectant les seves perifèries. Aleshores, la missió torna a prendre els tons propis dels deixebles missioners, aquells que van travessar les vies romanes i van relligar els barris populars de Corint i Antioquia amb les viles galilees tocant al llac de Genesaret, fins que van arribar al cor de l'Imperi, a Roma, la ciutat dels cèsars esdevinguda ciutat dels apòstols. El Papa incorpora la missió eclesial, se sent deutor d'aquells dotze o dels altres setanta-dos, que van ser enviats de dos en dos a anunciar el Regne de Déu. Com diu Pau, "la paraula de Déu no està pas encadenada"! (Segona carta a Timoteu 2,9). La llibertat és patrimoni dels qui creuen en la força de Déu que es manifesta en la feblesa. El bisbe de Roma, en la seva feblesa, és llum dels qui creuen però també de molts que es troben lluny de la fe, però potser no tant de l'amor.

La comunió, l'adhesió de cor i l'anunci universal de l'Evangelí referits al Papa es resumeixen d'una sola manera: *cum Petro et sub Petro*, en traducció lliure, "al costat de Pere i a l'escolta de Pere". El catolicisme ha conegut ferides profundes que han dividit Orient i Occident, primer, i, després, han partit Occident en dues meitats. Allò que els soldats que crucificaven Jesús no van voler fer –esquinçar la túnica de Jesús–, ho han fet els dirigents de les esglésies cristianes. En el decurs de la història, el Papa ha estat un heretge per als uns i l'anticrist per als altres. Ara, l'ortodòxia i la reforma veuen en el bisbe de Roma, no un enemic sinó una figura de consens, empeltada en l'Evangelí, la veu de la qual és plena de profecia. Fins i tot les religions del món veuen en el Papa de Roma

un amic i un aliat que comparteix el somni d'una fraternitat universal, que agermani tots els pobles en una pau perpètua. El successor de Pere és referent de moltes persones i porta, per això, un pes extraordinari.

Preguem per ell i amb ell, afectuosament, sincerament, ara que es compleixen onze anys del seu pontificat, del seu servei incansable a l'Església de Déu.

Un sol cor i una sola ànima

Els inicis cristians: conversió i baptisme

JOAN TORRA

*prevere del bisbat de Vic
pro-rector de l'AUSP*

L'any vinent es compliran 1700 anys de la celebració del concili de Nicea (325), el primer ecumènic de la història, després que l'emperador Constantí hagués donat llibertat de culte a la fe cristiana, un fenomen social ben nou que havia impregnat bona part de la societat de l'imperi romà. Sorgit a Palestina en el si del judaisme, se n'havia diferenciat ràpidament. No era una «religió» amb els elements d'aquell moment pel que fa al culte, la fe i la vida. Tampoc no era una filosofia tot i que hi havia coses en què s'hi assemblava. Era un fenomen nou i, com a tal, desconegut. I, potser per això mateix, perseguit.

L'Ateneu Universitari Sant Pacià (AUSP) s'ha afegit al moviment d'estudi que aquest aniversari propicia i n'ha fet objectiu de recerca de les facultats que l'integren; i els dies 18 i 19 d'abril n'ha organitzat un congrés internacional sobre aquest tema. A més, l'aniversari ha estat també el motiu de la lliçó inaugural d'aquest curs a l'AUSP, que vaig impartir amb el títol «Reflexions i qüestions entorn del concili de Nicea del 325», i en la qual vaig mostrar els interrogants que planteja el naixement de la fe cristiana, el tombant que representa Nicea quan l'Església deixa de ser perseguida i com es va afaïçonant a la nova situació. Vaig fer prendre consciència de la cura que cal tenir amb les fonts que ens proporcionen informacions, i vaig apuntar com cal contrastar-les amb el màxim rigor científic. Un estudi apassionant per a comprendre la història i valorar la fe cristiana des del naixement fins avui al servei de la persona humana i d'un món més just. L'honest retorn a les fonts originals hi ajuda.

Per aquest motiu, sap greu trobar afirmacions que diuen que els inicis cristians van estar sotmesos al dilema «bateig o execució», sortides d'una obra de C. Nixey (2018) que situa

els orígens cristians en una penombra, una foscor plena d'un terror que obligava a rebre un bateig a canvi de la vida. Una situació estranya en què aquell que havia estat perseguit ara era més perseguidor encara i usava el poder que suposadament tenia per obligar a un baptisme sense tenir en compte que, sense conversió, no podia pas produir cap efecte. Són molts els estudiosos que han qüestionat la lectura de les fonts que es fa en aquesta obra així com el mètode d'investigació ben poc contrastat, que assoleix unes suposades conclusions que posen a llum coses totalment amagades per tota la història fins ara.

Més aviat avui la recerca històrica és unànime quan afirma que l'església cristiana es va propagar amb força perquè era un fenomen universal, derivat de l'evangeli de Jesús de Natzaret que revelava Déu com a pare de tothom, cosa que donava una dignitat igual a qualsevol persona humana. La conseqüència era l'exercici de la caritat no tan sols entre els seus membres sinó envers tothom. Només això podia ser garantia que qui volgués formar-ne part, no ho faria per gaudir d'aquest benefici, sinó per una veritable conversió del cor, condició per al baptisme.

Un sol cor i una sola ànima

Totalitarismes nous

XAVIER MORLANS

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
parròquia - hospital de campanya
Santa Anna*

Al segle XX els totalitarismes forts, en nom de la supremacia fàctica d'una suposada raça ària o bé en nom de la pretesa missió històrica d'una classe social, van imposar a la força dos sistemes totalitaris bessons que pretenien crear un home nou, la raça dels "senyors" o "l'home soviètic". Ambdós volien teòricament un bé però van acabar fent un mal encara més gran que l'anterior, provocant uns 60 milions de morts.

Al segle XXI veiem indignats com es prolonga encara la raça del senyors, en les oligarquies que prenen decisions sobre el conjunt de la humanitat. També assistim impotents a la perversa mutació de sistemes comunistes que o bé es prolonguen en dictadures cruels com a la Rússia de Putin, o bé que es maquillen acceptant trets econòmics del capitalisme com a la Xina. Però per altra banda i de forma aparentment molt innocent es veuen senyals d'un nou desig d'organitzar la vida social i les seves lleis que comporten uns sistemes que bé podríem anomenar totalitarismes "tous".

Si els totalitarismes del segle passat apel·laven a la força d'una raça privilegiada (ària) o al poder d'una majoria social fins aleshores oprimida (els obrers i camperols), els nous projectes de respir totalitari, paradoxalment, apel·len a la condició feble i dissortada d'unes minories que han estat fins fa ben poc injustament marginades i estigmatitzades per la seva forma de viure la identitat sexual. Res a objectar i suport total a la restitució de la dignitat i de tots els drets a aquests col·lectius injustament tractats i estigmatitzats fins fa ben pocs dies.

El problema apareix quan, un cop aconseguits justament els drets d'aquests col·lectius, l'empenta de la reivindicació es muta en un fort moviment pretesament alliberador que vol eliminar de l'horitzó cultural aquells punts de referència i aquells patrons antropològics (la família heterosexual) la interpretació exagerada i integrista dels quals va produir sofriment i marginació. El moviment compta amb la complicitat de molt ciutadans de bona fe enduts per la compassió i el desig de reparar el mal causat; i a més s'alia amb una suposada esquerra progressista oferint un mode de vida alternatiu i pretenent una hegemonia cultural a l'entorn d'aquests "nous valors".

Els trets totalitaris del moviment es mostren en la proposició de lleis que consideren fòbica, i per tant delictiva i punible, l'exposició pública de les dites pautes o referències antropològiques considerades "superades". Amb la qual cosa desapareix la llibertat d'expressió en l'espai públic de la societat a l'entorn d'aquest tema. I a més l'agressivitat finalment apareix quan els fervorosos militants d'aquests totalitarismes apliquen la cultura de la cancel·lació, llencen a la foguera mediàtica qui s'atreveix a discrepar, i boicotegen violentament els actes de presentació de llibres seriosos i ben informats que mostren els punts febles d'aquest moviment pretesament alliberador.

Però hi ha també víctimes innocents d'aquests nous totalitarismes "tous", de manera silenciosa i sense traçabilitat. Els totalitarismes forts del segle XX enviaven a milions de joves a morir directament als camps de batalla, o en els "lager" o "gulag" de torn. Els nous totalitarismes malden per configurar les ments a través les xarxes socials i de l'adoctrinament que ja es fa en algunes escoles. L'impacte sobre adolescents, en fase de recerca de la seva identitat i forma pròpia d'estar en el mon és molt gran. En el mon anglosaxó la petició de canvi de sexe ha experimentat un creixement exponencial des de l'aparició de Instagram. A casa nostra podrien ser una de les causes de l'augment inquietant de suïcidis d'adolescents. Si vàrem ser crítics amb els totalitarismes forts del segle XX no ho hauríem de ser menys amb els totalitarismes tous del segle XXI.

L'asfíxia de l'infrafinançament

LLUÍS SERRA LLANÇANA

germà marista

professor de la Facultat de Teologia de Catalunya

(AUSP)

Dues notícies publicades recentment a la premsa. Primera notícia: «El col·legi del Sagrat Cor, del barri del Fort Pienc de Barcelona, tancarà per complet a final de curs». Aquest centre fou creat l'any 1939 per atendre les joves obreres i l'educació dels seus fills en un moment de gran industrialització a Catalunya. Les religioses expliquen la raó del tancament: «L'escola té un 27% d'alumnat vulnerable davant del 14% del global del Servei d'Educació de Catalunya. Aquest fet significa un esforç extraordinari de recursos humans i econòmics. Malgrat el gran esforç de la institució religiosa i de l'escola, la davallada demogràfica i l'infrafinançament no fan viable la continuïtat d'aquestes etapes». Segona notícia: «La direcció del Mater Salvatoris de Lleida va fer una reunió amb familiars d'alumnes que l'any que ve cursaran primer d'ESO per informar-los que passarà a ser privat no concertat. Serà l'inici d'una desvinculació del concert per a tota l'ESO que es completarà el curs 2027/2028.»

És palès el contrast d'aquestes dues notícies que tenen, al marge de la natalitat, un element profundament en comú: l'infrafinançament del concert educatiu, que s'ha vist incrementat per una determinada aplicació del Pla d'inclusió: manca de recursos per atendre adequadament els alumnes amb necessitats educatives especials i així com també els alumnes amb vulnerabilitat econòmica. Davant d'aquestes situacions, els centres concertats tenen tres sortides: (a) la lluita per la permanència fins a la seva desaparició, (b) l'absorció per l'Administració, que implica deixar el concert per transformar-se en escola pública, i (c) passar-se al model d'escola privada no concertada. Aquestes tres sortides desemboquen inevitablement a l'eliminació del concert, perquè totes tres reflecteixen que formen part de la crònica d'una mort anunciada.

L'incompliment de la Llei per part de l'Administració converteix el concert en paper mullat malgrat que la Llei Orgànica 8/1985 de 3 de juliol, reguladora del Dret a l'Educació «fa del concert educatiu l'instrument jurídic precís per a aquells centres privats que volen impartir l'educació bàsica en règim de gratuïtat, satisfent-se així en els nivells obligatoris i gratuïts, el dret a l'educació, així com a escollir, sense cap discriminació, centre docent diferent dels creats pels poders públics». Tal com afirmava Maria Segurola, experta en segregació escolar Fundació Bofill en el Telenotícies migdia del 22 de febrer d'enguany: «Tota la qüestió del decret de concerts fa anys que és en un

calaix. Hi ha centres concertats que ho estan fent molt bé, i ho estan fent molt bé perquè tenen bona voluntat. I això no pot ser així». Ens estant abocant a la polarització educativa: pública i privada, tot perdent el pont de l'escola d'iniciativa social que ha optat per la mesura del concert per obrir-se a tothom sense discriminació. Catalunya cometrà un greu error si prescindeix d'aquest pont.

Al servei de l'Evangelí

El Bon Pastor arrisca la vida per les ovelles

JOSÉ-LUÍS ARIN

*prevere del bisbat de Tortosa
vicari general*

La metàfora del *pastor* i el *ramat* indicant el vincle que uneix els súbdits amb el seu sobirà (humà o diví) és freqüent als escrits de l'Antic Orient. A la Bíblia l'ús d'aquesta imatge creix notablement a partir de la història de David, *pastor* esdevingut *rei* (1Sa 16,11).

D'acord amb aquesta metàfora en la història bíblica, perquè el Poble elegit no fos *com ovelles sense pastor*, el Senyor confiava a algun servent seu l'encàrrec de *pasturar/guiar* el Poble segons la voluntat de Déu: llavors aquests eren anomenats *pastors*.

L'experiència històrica motivà els profetes a pronunciar sovint oracles de condemna divina contra els *mals pastors* que *dispersen les ovelles, les escampen i no se n'ocupen* (Jr 23,2)

Per això en Ez 34, després de l'oracle d'amenaça contra *els pastors que no se'n ocupen i en comptes de pasturar-los, es pasturen ells mateixos* (34,8), el Senyor anuncia: *Jo mateix buscaré les meves ovelles i me'n cuidaré d'elles "episkepsomai"; les recolliré de tots els llocs on s'havien dispersat. Jo mateix faré pasturar les meves ovelles i Jo mateix les duré a reposar. Buscaré l'ovella perduda, faré tornar la que s'havia allunyat.*

En la versió grega dels LXX notem el verb emprat "*episkepsomai*" *me'n cuidaré* (en faré de bisbe).

El bon pastor se n'ocupa de les ovelles: però com i fins a quin punt se n'ocupa d'elles?

A Jn 10 hi tenim la resposta. Per la connexió de Jn 10 amb Ez 34, clau garantida de bona lectura pel discurs joànic sobre el Bon Pastor, cal subratllar que **l'autèntic pastor-pastor del ramat és el Senyor**. En coherència diu el papa Francesc que *L'alegria de l'Evangeli omple el cor dels qui es troben amb Jesús. Els qui es deixen salvar per Ell són alliberats del pecat, de la tristesa, del buit interior*. (E.G. n° 1).

Solem llegir i predicar que el *Bon Pastor "dona" la vida per les ovelles* (Jn 10,11) Perquè així ho tradueix la BCI i la Versió litúrgica catalana com també la castellana.

La Versió ecumènica de la TOB diu: *Le bon berger se dessaisit de sa vie*; i la Nueva Biblia Española diu: *El Buen Pastor se desprende de su vida*.

Però, llegint atentament el text evangèlic original, notem que en contextos importants Jn empra 7 vegades el verb arriscar/exposar "*tithemi*" en comptes del verb donar "*didomi*"

*Jn 10,11 el Bon Pastor arrisca la vida per les ovelles

*Jn 10,15 Jo arrisco la vida per les ovelles

*Jn 10,17 el Pare m'estima perquè arrisco la vida

*Jn 10,18 la vida l'arrisco lliurement

*Jn 13,17 diu Pere a Jesús: Arriscaré la vida per tu

*Jn 13,18 respon Jesús a Pere: Arriscaràs la vida per mi?

*Jn 15,13 Ningú no té un amor més gran que el qui arrisca la vida pels seus estimats

Aquesta evident dada filològica té importància o no vol dir res?.

Xavier Léon-Dufour en la "*Lectura del evangelio de Juan*" (ed. Sígueme vol. III, p. 18s) diu que el que Déu vol directament no és tant la mort física de Jesús en la Creu sinó la vida i salvació de tots els homes.

Aquest objectiu definitiu és do de Déu, i per això Jesús es lliura totalment al Pare, Senyor de la vida i de la mort, fins arriscar la seva pròpia vida a favor de tots els homes.

Òbviament en l'actitud de Jesús són objectius inseparables: la fidelitat a la missió rebuda del Pare, la Salvació dels homes i la mort en Creu.

Pels deixebles/seguidors de Jesús a imitació seva, arriscar la pròpia vida en el compliment de la missió rebuda és el millor signe i termòmetre de fidelitat amorosa al qui ens confia la missió, Jesucrist.

Jn 15,13 presenta la sentència que millor expressa el perquè de la mort de Jesús en Creu: *Ningú no té un amor més gran que el qui arrisca la vida pels seus estimats*. Quasi tothom parla d'amor pels seus "*amics*": però cal notar que amics ho són només els qui responen positivament a l'oferta d'amistat que hom els fa. Si l'altre no respon a la teva

oferta amistosa, allí no hi ha amistat. Així no tothom és “amic” de Jesús però sí tothom és “estimat” per Jesús.

Ningú no té un amor més gran que el qui arrisca la vida pels seus estimats (Jn 15,13), que per Jesús ho som absolutament tots. Assolit aquest primer nivell, per l'amor que Ell té a tothom, Jesús ens invita a esdevenir també amics: Vosaltres sou els meus amics si feu el que Jo us dic (Jn 15,14).

Una mateixa paraula, en un mateix context pot tenir significats diferents? Sens dubte!

Si em conviden a “unir-me a un Grup de Pregària per la pau” i jo contesto “A mi deixeu-me en pau”, haurem emprat la mateixa paraula PAU però en sentits radicalment oposats.

En començar el “Llibre de la Glòria” (Jn 13-17) l'evangelista subratlla que *Jesús, havent estimat “els seus” que eren al món, els estimà fins l'extrem: Qui són “els seus” estimats per Jesús fins l'extrem? Només els qui li responen amb fidelitat? L'amor de Jesús és restrictiu?*

Sense descuidar en el context de Jn 13-17 l'evident referència especial als deixebles i apòstols que són la comunitat dels identificats amb el Mestre, cal mantenir la referència universal. Jesús s'entrega per tothom encara que no tothom acull aquest do tant excel·lent.

El bisbe François Bustillo en el seu llibre “*La vocación del sacerdote ante las crisis*” (ed. CCS), va recordant el ritu de l'Ordenació sacerdotal per convidar-nos a reviuire aquella experiència singular i fontal. Així comentant el missatge a l'Església d'Efes (Ap 2,1s), Mons. Bustillo identifica l'*amor primer* en clau teològica com l'amor personal a Déu, més que en clau cronològica com l'*amor d'abans*. *El qui té a la mà dreta les set estrelles* com a Senyor de l'Església universal, valora les qualitats de la Comunitat, però li recrimina que *has abandonat l'amor primer* i primordial, que és l'amor personal a Déu. Gran advertència!

Amb encert el papa Francesc a la Missa Crismal del 2012 recordava que *la configuració amb Crist és la condició necessària i la base per a tota renovació eclesial*. No hi ha Església de Crist sense una relació personal i constantment renovada amb Jesucrist; i, per mitjà d'Ell, amb el mateix Déu trinitari. Per aquest camí garantit és per on ha de circular el motor de la renovació eclesial.

El sacerdot *arrisca la seva vida* quan respon afirmativament a la pregunta del bisbe consagrant: “*Promets viure en comunió amb mi i els mes successors, en respecte i obediència?*” Amb promesa que no anul·la ni anestesia la llibertat de l'ordenand sinó que la subordina reordenant-la al servei de la configuració amb Crist, Gran Sacerdot per sempre.

Perquè en la renúncia servicial i humil de tot deixeble de Jesús hi ha com a model i motiu l'exemple del *Fill de l'home que ha vingut a servir fins a donar la vida per tothom* (Mc 10,45)

Ser pastor-pastor al s. XXI és un repte apassionant envers els fidels que ens han estat confiats com a companys de camí eucarístic i apostòlic, en clau sinodal, abastant també els ocasionals i allunyats, els qui cerquen i no acaben de trobar..

L'any 2007 ja ho deia el savi Benet XVI: *El present, tot i que fatigós, es pot viure i acceptar si duu cap a una meta* (*Spe Salvi* nº 1). Arriscar la vida "perquè si" és una insensatesa; però arriscar la vida per configuració amb Crist i per la salvació dels homes té tot el sentit pels qui som "*fills de la unció*" (Zac 4,14) com explica F. Bustillo (p. 154) referint-se a què *les mans ungides del sacerdot han de ser un signe de la seva capacitat de donar, de la creativitat per a donar forma al món mitjançant l'amor: per a tot això necessitem sens dubte l'Esperit Sant.*

Per això se'ns hi va dir el dia de la nostra Ordenació: *Rep l'ofrena del Poble sant per presentar-la a Deu. Sigues conscient del que vas a fer, viu allò que vas a realitzar i configura la teva vida al misteri de la Creu del Senyor.*

Rentar els peus

Temps de processons!. A la recerca d'una espiritualitat

JOAN MIQUEL BRAVO ALARCÓN
prevere de l'arquebisbat de Tarragona
degà del capítol de la catedral

El temps de la quaresma és un temps de preparació per la passió, mort i resurrecció del Senyor, però també és temps de *via crucis*, de processons i de diferents expressions de pietat popular on conviuen de manera més o menys natural i harmoniosa entre persones de diferents nivells socials, de diversos plantejaments polítics, de diverses espiritualitats eclesials i, malgrat sembli paradoxal, fins i tot, persones que es manifesten obertament en desacord amb l'Església catòlica.

Per tant, sota l'aparença d'homogeneïtat d'una processó s'amaga tota una realitat ben diversa. Si aquesta varietat és quelcom que, d'entrada, crida l'atenció davant la uniformitat i la bellesa d'una processó es pot arribar a pensar que els motius pels quals hom participa són del tot més variats: alguns per tradició familiar; d'altres perquè les imatges que acompanyen desvetllen una gran devoció en el seu interior; n'hi ha perquè pertanyen a la seva parròquia, o simplement per l'estètica o per la música, per no dir molts d'altres motius que podríem anar enumerant.

Malgrat això, també trobem una gran diversitat de plantejaments espirituals i existencials. En efecte, ens trobem des dels més compromesos i creients profunds fins aquells que responen per devoció popular o simplement com una cosa folklòrica.

Essent tot això reflex de la societat que vivim, és veritat que els darrers anys tot aquest fenomen sembla que hagi anat augmentant. És impressionant veure com per a moltes persones, les processons, es converteixen en una espècie de parèntesis en les seves vides rodejades de sorolls, d'estres, d'ofertes, de tràfecs, etc. essent un moment que els fa connectar amb el més profund dels seu ésser i trobar allí, fins i tot, reflexes del mateix Déu.

El papa Francesc ens ho ha dit i ens ho ha fet flexionar molt, parlant de la pietat popular, dels seus perills i de les seves possibilitats per la nova evangelització (cf. EG 126). Dit tot això, ens sorgeix la següent pregunta: ¿hi ha una espiritualitat que pugui aglutinar totes aquestes persones que, d'una manera o altra formen part de les nostres processons o de la

pietat popular? ¿En què consisteix aquesta espiritualitat? ¿Quins són els trets fonamentals? ¿Qui ho viu i qui no? ¿L'espiritualitat pot conviure amb realitats com el folklore, la cultura, la secularització, l'agnosticisme o l'ateisme?

Per poder respondre adequadament a tots aquests interrogants, caldrà clarificar allò que entenem per espiritualitat. Segons el diccionari teològic, s'entén per espiritualitat:

Pràctica sistemàtica d'una vida cristiana pietosa, devota i disciplinada i reflexió sobre aquesta. L'espiritualitat cristiana ha prescrit sempre una existència marcada per l'ascetisme i la pietat en què la guia espiritual i la llum de l'Esperit Sant ajudin a destriar la bona direcció als individus i les comunitats (...). Com a camp d'estudi, l'espiritualitat apareix integrada per elements teològics (fins i tot litúrgics), espirituals, històrics, psicològics i socials.

En primer lloc, la definició comença afirmant que l'espiritualitat es caracteritza per una *pràctica sistemàtica d'una vida cristiana pietosa, devota i disciplinada i reflexió sobre ella*. Si analitzem la realitat de les processons des d'aquest prisma, ens trobarem que a les confraries, que en formen part, existeixen certament aquests elements. Des dels seus orígens medievals, totes han tractat de sistematitzar i reflexionar sobre la seva manera de ser i estar en aquest món des de l'Evangeli i ho han concretat en una sèrie de fins, pràctiques i ordenances que es troben recollits en els seus estatuts que, a la vegada, han estat aprovades per l'Església. Cada confraria, com a associació pública de fidels, plasma com vol contribuir a encarnar l'Evangeli de Jesucrist al món. Allí es descriuen els mitjans que la confraria ha de posar al servei dels seus membres perquè puguin trobar-se amb Déu i també les obligacions que aquests adquireixen per afavorir tant l'evangelització com la caritat.

En segon lloc, la definició fa referència a l'*ascetisme* i a la *pietat*, virtuts que d'una manera o altra han estat sempre presents en la idiosincràsia de les confraries. Aquestes, amb llums i ombres, han intentat conjugar aquestes dues variables en la seva existència. Una altra aspecte seria, com s'ha encarnat o s'encarna aquest ascetisme al llarg de les diferents èpoques. Però, sigui com sigui, accentuant més unes característiques, una manera d'entendre la vida o una altra, la veritat és que les pràctiques d'ascetisme i de pietat, que han caracteritzat les confraries al llarg dels segles, han intentat seguir la llum de l'Esperit Sant per portar a bon port la fe dels membres.

En tercer lloc, la definició fa referència *des de la perspectiva de l'estudi a una sèrie d'elements característics de l'espiritualitat*. Els primers són els elements *teològics* i *litúrgics*. Com s'ha dit anteriorment, les confraries necessiten per a la seva existència l'aprovació de l'autoritat eclesiàstica, que sempre ha intentat vetllar perquè el seu ésser estigués impregnat per una bona intel·ligència de la fe i per unes pràctiques emmarcades dins de l'ortodòxia catòlica. En aquest sentit, actualment no són només els clergues els que tracten de guiar les confraries a bon port, sinó que existeixen una sèrie de laics amb experiència profunda de Déu i formació que -amb un gran esforç i una bona dedicació-

intenten fer de les confraries alguna cosa més que una mera relíquia del passat o una realitat social tradicional i folklòrica.

Aquests elements teològics són complementats amb els litúrgics. Com se sap, la litúrgia catòlica té el sentit en la celebració del Tridu Pasqual, que a més s'actualitza cada dia a l'Eucaristia. Allí, els cristians trobem el memorial dels esdeveniments de la nostra salvació, aquells que donen sentit a la nostra vida: la Passió, Mort i Resurrecció del Senyor.

Per això, la litúrgia, com a expressió visible d'una realitat invisible, ha tingut sempre una importància cabdal en la vida de l'Església. Amb ella, Jesucrist fa l'obra de la salvació, mentre l'Església expressa aquestes realitats transcendents mitjançant una sèrie de símbols visibles que ens ajuden a entreveure la realitat invisible que els nostres ulls no poden veure. Aquests símbols litúrgics, malgrat els esforços pastorals de l'Església, no sempre han estat clars i intel·ligibles per a tot el poble sant de Déu, especialment, per a la gent més senzilla. És per això, que des del poble i assistit per les ordres religioses va sorgir el desig de crear una paralitúrgia que complementés i, no substituís, allò que se celebrava a les esglésies. Així van sorgir les diverses manifestacions de religiositat popular que, des del desig que el poble senzill no només pogués explicar i entendre, sinó també participés en la rememoració dels esdeveniments centrals de la fe cristiana. D'aquesta perspectiva es pot dir que la paralitúrgia i els elements que conformen l'espiritualitat, van ajudar i ajuden al poble a participar en la litúrgia oficial de l'Església i a entendre la teologia que s'hi integra.

Tot això ens porta a l'element principal de la definició, l'*espiritual*. I és que, amb les seves pràctiques visibles i arrelades al món del que és sensible i l'emoció, pretenen ser una porta d'accés cap a Déu per a totes aquelles persones que s'hi acosten. És cert que al llarg dels segles hi ha hagut cristians que han sabut entrar per la porta sensitiva i emocional de la pietat popular, i per ella, arribar a un Déu que es vol donar en totes les realitats de la seva creació.

Finalment, només ens quedaria destacar els elements *històrics*, *psicològics* i *socials*, presents a la definició d'espiritualitat. Pel que fa als històrics, crec que no calen gaires paraules per entendre que les confraries són un testimoni viu del nostre passat que s'encarna en el present. A diferència d'altres realitats d'índole històrica, les processons i els cultes que les conformen no són només una narració o un teatre que ens introdueix en una època passada, sinó que, precisament per ser una realitat fonamentalment espiritual, les confraries continuen implicant la vida de les persones que les conformen. I així, malgrat el pas dels segles, la religiositat popular connecta amb el cor dels homes i dones que els protagonitzen cada any, fent que sigui alhora antiga i nova, com sempre i com mai.

També els elements psicològics i socials són molt importants pel que fa a l'espiritualitat. Per obvi que sembli, ningú no pot ser germà en solitari d'una confraria, cal que hi hagi

almenys un petit grup de persones tant per a la fundació com per a la vida i la supervivència. Així, per poca relació que es tingui amb els membres d'una confraria, sempre s'establirà un nexa o vincle comú entre els seus integrants que els farà afirmar que aquesta o aquesta persona pertanyen a la meua confraria. Per descomptat que el vincle psicològic i social de les confraries s'enforteix quan aquest es veu ratificat per la relació entre els seus membres des del prisma de la fe. En el fons, la pròpia Església es troba conformada pel mateix patró. Els membres de la comunitat eclesial no ens podem entendre en solitari, sinó sempre estem referits al grup dels seguidors de Jesús que peregrina al món.

Com a conclusió, l'anàlisi d'aquesta definició aplicant els seus diferents elements, ens ha fet veure que podem afirmar que hi ha una espiritualitat relacionada amb el món de les manifestacions de la religiositat popular. Però si calgués triar un dels elements per sostenir l'existència d'aquesta espiritualitat, caldria, sens dubte, al·ludir a l'acció de l'Esperit Sant. En efecte, malgrat que les nostres esglésies tendeixin a buidar-se i molts dels nostres contemporanis rebutgin frontalment no només el que té a veure amb la institució eclesial, sinó també tot ho faci alguna referència a la fe, també és veritat que les persones de bona voluntat busquen alguna cosa més en les seves vides. I és en aquest context que no hem de deixar de buscar llenguatges nous i actuals que permetin actualitzar la fe en el nostre temps. Que potser l'Esperit Sant, segueixi actuant, fent germinar i fructificant aquelles llavors que la religiositat popular han custodiat al llarg dels segles. Que potser aquestes expressions són el signe de la necessitat de Déu d'un poble que cerca accedir-hi des de l'àmbit dels sentiments i des d'allí se capaç d'experimentar la gràcia de la què parla la teologia que no es llegeix ni s'estudia. Que potser Déu ens està cridant a estar atents a aquests signes dels temps i, malgrat tot, intentar respondre-hi portant alguns dels nostres contemporanis a la fe veritable a través de la porta de l'emoció, en aquesta recerca d'un Déu que segueix actuant a través del seu Esperit en aquest món.

Reclinats sobre el pit del Senyor

La Sagrada Família, casa d'oració

JOSEP MARIA TURULL

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
rector de la Sagrada Família de Barcelona*

El passat dissabte 18 de febrer, els membres del Patronat de la Junta Constructora de la Sagrada Família i l'equip directiu de la fundació, juntament amb el bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. David Abadies i jo mateix com a rector, vam pelegrinar al Vaticà per tenir una audiència privada amb el papa Francesc. En aquesta trobada, el papa ens va dir que, en aquest any 2024, dedicat a l'oració en el camí de preparació cap al Jubileu del 2025, “és important que el clima de pregària no es perdi en els temples, ha de ser una de les prioritats per als qui, han rebut la responsabilitat de la cura dels temples”.

La Sagrada Família, tota ella, és una invitació a la pregària. Gaudí la va pensar així. Ja el seu exterior ens convida a mirar cap amunt, cap al cel, cap al “Pare nostre que esteu en el cel”. I en les façanes hi ha un munt de paraules que conviden els qui passen pel davant a llegir-les i, així, pregar encara que no se'n sigui conscient: “*Sanctus, Sanctus, Sanctus*”; “*Hosanna in excelsis*”; “*Sursum corda*”; “*Jesús, Maria, Josep*”... Tothom qui entra en el temple obre la boca d'admiració i, darrere la boca, també comença a obrir el cor per obra de tanta bellesa i, d'aquesta manera l'Esperit Sant hi troba ni que sigui una esclatxa per on entrar-hi. Les celebracions litúrgiques en aquest marc tan incomparable fan realitat el somni de Gaudí, que tothom, fins i tot els no creients, se sentin participants del misteri que s'hi celebra. Tot hi contribueix: l'espai, la llum a través dels vitralls, la música, la litúrgia...

Vaig ser jo l'últim de saludar personalment el papa Francesc, i vaig tenir l'oportunitat de manifestar-li com Antoni Gaudí era un predecessor seu, ja que, així com ell vol “una Església en sortida”, Gaudí “va fer sortir” els retaules interiors habituals de les catedrals a les façanes de la Sagrada Família per tal que, els qui en són fora, tinguin ganes de ser-hi dins, no només de l'edifici, sinó sobretot de la comunitat-família dels fills de Déu que s'hi reuneix.

I aquest temple segueix fent realitat la visió de Gaudí que “hi vindrà gent de tot arreu”, tan de ben a prop com de ben lluny. I així ho vivim cada dia amb el munt de turistes que hi vénen i que, d'alguna manera, n'acaben sortint com a pelegrins. Perquè la Sagrada Família no deixa indiferent a ningú. I una bona prova que és una veritable casa d'oració, n'és la gran quantitat de persones que, participant en les misses internacionals que hi

tenen lloc, se senten mogudes a recuperar el sagrament de la reconciliació i a rebre de nou la comunió eucarística després de molt de temps.

Com a signe de comunió i agraïment, se li va regalar al papa Francesc una maqueta de la Sagrada Família ja acabada, amb un llibre explicatiu de tota la seva construcció i simbologia religiosa, que en fa una veritable Bíblia i catequesi en pedra, i també dues estampes que oferim als pelegrins amb la imatge de sant Josep i del retaule de la Sagrada Família que es veneren a la cripta, en el revers de les quals hi ha la pregària del papa a sant Josep amb motiu del recent any sant que li va dedicar, i la pregària per les famílies que va escriure amb motiu del sínode de la família.

Un bisbe ens parla

Déu és generós. I nosaltres?

+SALVADOR CRISTAU COLL

bisbe de Terrassa

Fa alguns dies, el passat 9 de febrer, vaig poder visitar el Centre Sara de Càritas, a la ciutat de Sabadell, i vaig rebre el Sr. Carles Campuzano, Conseller de Drets Socials de la Generalitat, el qual es va interessar detingudament pel centre i la tasca que allà es realitza a favor del col·lectiu de persones amb risc d'exclusió social degut a la malaltia de VIH. Posteriorment vàrem mantenir una reunió amb els responsables de Càritas diocesana allà

mateix per presentar a l'conseller l'activitat de Càritas en el territori diocesà i explorar línies de col·laboració i especialment d'ajuts econòmics.

Més enllà que les administracions valorin positivament la tasca que es porta a terme des de la comunitat cristiana a través de Càritas, i que cerquin la manera de recolzar i ajudar en alguns projectes, penso que és bo que reflexionem sobre com la quaresma ens ajuda a viure una de les dimensions essencials de la nostra fe i que queda expressada en la pràctica de l'almoïna.

El papa Francesc en el Missatge de Quaresma d'enguany ens recorda que “la pregària, l'almoïna i el dejuni no són tres exercicis independents, sinó un únic moviment d'obertura, de buidament: fora els ídols que ens angoixen, fora els aferraments que ens empresonen”. Des d'aquesta perspectiva, entenem, doncs, l'almoïna com una de les cares de l'únic procés de conversió que Déu demana als seus fills, i que a més de ser profitosa per als més necessitats, ens ajuda en la nostra purificació i maduració com a persones.

Fa segles, Sant Joan Crisòstom, en una de les seves homilies, reflexionava precisament sobre què vol dir ser cristià i afirmava amb una certa contundència: “Vols honorar el cos de Crist? No el menyspreïs, doncs, quan el contemplis nu en els pobres, ni l'honoris aquí, al temple, amb llenços de seda, si en sortir l'abandones al fred i la nuesa. Perquè el mateix que va dir: Això és el meu cos, i amb la seva paraula va portar a realitat el que deia, va afirmar també: “Vaig tenir gana, i no em vau donar menjar.” Aquest Pare de l'Església unia la celebració de l'Eucaristia amb l'atenció als més necessitats com a expressió de l'únic Amor de Déu per la humanitat.

I és que els pobres, els necessitats no els hem de veure com una càrrega més, com si fos estranya a nosaltres. Són també membres de la nostra família, de la família dels fills de Déu, obra també de la seva creació i predilecció. En les Orientacions pastorals per aquests propers cursos us convidava a intensificar l'atenció als pobres, marginats, sense sostre i necessitats com quelcom que forma part de la nostra missió. I no s'hi val excusar-se dient que ja hi ha institucions que n'ocupen. És a través d'aquestes institucions que també nosaltres ens podem comprometre a col·laborar-hi, aportant-hi recursos materials com són l'ajut econòmic, o roba o aliments, però també dedicant-hi part del nostre temps per recolzar i acompanyar els diversos projectes que des de Càritas, parroquial i diocesana, es porten a la pràctica.

Us convido doncs a intensificar també la pràctica quaresmal de l'almoïna com a expressió de la caritat cristiana envers els germans. Com bé ens recordava Sant Joan Crisòstom “honorem Crist amb aquell mateix honor amb què ell desitja ser honorat”, ja que “Déu no té certament necessitat de gots d'or, però si, en canvi, desitja ànimes semblants a l'or”.